

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 17ης Ιουλίου 1997*

Στην υπόθεση C-97/95,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Tribunal Tributário de Segunda Instância (Πορτογαλία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Pascoal & Filhos Ld.^a

και

Fazenda Pública,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία της αποφάσεως 86/283/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1986, σχετικά με τη σύνδεση των υπερπόντιων χωρών και εδαφών με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΕ 1986, L 175, σ. 1), και του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ 1992, L 302, σ. 1),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. C. Moitinho de Almeida, πρόεδρο τμήματος, L. Sevón, D. A. O. Edward (εισηγητή), P. Jann και M. Wathelet, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Γ. Κοσμάς
γραμματέας: R. Grass

* Γλώσσα διαδικασίας: η πορτογαλική.

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- η Pascoal & Filhos Ld.^a, εκπροσωπούμενη από τον Adriano Garção Soares, δικηγόρο Porto,
- η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Luís Fernandes, διευθυντή της νομικής υπηρεσίας της γενικής διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων του Υπουργείου Εξωτερικών, και τη Maria Luisa Duarte, νομικό σύμβουλο στην ίδια υπηρεσία,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την Catherine de Salins, υποδιευθύντρια στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, και τον Claude Chavance, γραμματέα εξωτερικών υποθέσεων στην ίδια διεύθυνση,
- το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εκπροσωπούμενο από τον Amadeu Lopes Sabino, νομικό σύμβουλο,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Francisco de Sousa Fialho, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 14ης Νοεμβρίου 1996,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 29ης Νοεμβρίου 1994, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 27 Μαρτίου 1995, το Tribunal Tributário de Segunda Instância υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, επτά προδικαστικά ερωτήματα ως

προς την ερμηνεία της αποφάσεως 86/283/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1986, σχετικά με τη σύνδεση των υπερπόντιων χωρών και εδαφών με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΕ 1986, L 175, σ. 1), και του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ 1992, L 302, σ. 1, στο εξής: τελωνειακός κώδικας).

- 2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκλυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Pascoal & Filhos Ld.^a, εταιρίας πορτογαλικού δικαίου (στο εξής: Pascoal), και της Fazenda Pública (του Δημοσίου), σχετικά με την εκ των υστέρων είσπραξη δασμών επί εισαγωγών βακαλάου.

Η κοινοτική ρύθμιση

- 3 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 70, παράγραφος 1, της αποφάσεως 86/283, τα αλιευτικά προϊόντα καταγωγής Γροιλανδίας εισάγονται στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα αδασμολόγητα.
- 4 Όπως προκύπτει από το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος II της ίδιας αποφάσεως (στο εξής: παράρτημα II), η καταγωγή των προϊόντων αποδεικνύεται με την προσκόμιση, στις τελωνειακές αρχές του κράτους μέλους εισαγωγής, πιστοποιητικού κυκλοφορίας εμπορευμάτων EUR. 1 (στο εξής: πιστοποιητικό EUR. 1).
- 5 Κατά το άρθρο 10, παράγραφος 1, του παραρτήματος II, στον εξαγωγέα επαπόκειται να ζητεί υπ' ευθύνη του, από τις τελωνειακές αρχές της χώρας εξαγωγής, την έκδοση πιστοποιητικού EUR. 1. Σύμφωνα με την επόμενη παράγραφο, αυτός προσκομίζει, μαζί με την αίτησή του, κάθε χρήσιμο

δικαιολογητικό έγγραφο δυνάμενο να αποδείξει ότι τα εξαγόμενα εμπορεύματα δικαιολογούν την έκδοση του εν λόγω πιστοποιητικού.

- 6 Κατά το άρθρο 8, παράγραφος 1, του παραρτήματος II, πιστοποιητικό EUR. 1 εκδίδουν οι τελωνειακές αρχές της χώρας εξαγωγής, αν τα εμπορεύματα τα οποία αφορά δύνανται να θεωρηθούν ως προϊόντα καταγόμενα από την περί της πρόκειται υπερπόντια χώρα. Για να βεβαιωθούν για την ακρίβεια της καταγωγής, οι εν λόγω αρχές έχουν, δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 2, την ευχέρεια να απαιτήσουν οποιοδήποτε δικαιολογητικό έγγραφο και να προβούν σε οποιονδήποτε έλεγχο κρίνουν χρήσιμο.
- 7 Το άρθρο 25, παράγραφος 1, του παραρτήματος II ορίζει ότι, οσάκις οι τελωνειακές αρχές του κράτους εισαγωγής έχουν βάσιμες αμφιβολίες ως προς τη γνησιότητα πιστοποιητικού EUR. 1 ή την ακρίβεια των πληροφοριών περί της πραγματικής καταγωγής των εμπορευμάτων, ζητούν από τις τελωνειακές αρχές του κράτους εξαγωγής να προβαίνουν σε εκ των υστέρων έλεγχο του αμφισβητούμενου πιστοποιητικού.
- 8 Σύμφωνα με το άρθρο 25, παράγραφος 3, τα αποτελέσματα αυτού του ελέγχου γνωστοποιούνται στις τελωνειακές αρχές του κράτους μέλους εισαγωγής. Τα αποτελέσματα αυτά πρέπει να καθιστούν δυνατή τη διαπίστωση αν το αμφισβητούμενο πιστοποιητικό EUR. 1 αφορά τα εμπορεύματα που έχουν πράγματι εξαχθεί και αν στα εμπορεύματα αυτά δύνανται πράγματι να εφαρμοσθεί το προτιμησιακό καθεστώς.
- 9 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1697/79 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1979, περί της εκ των υστέρων εισπράξεως εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που δεν κατέστησαν απαιτητοί από τον φορολογούμενο, για εμπορεύματα που διασαφήθηκαν σε τελωνειακό καθεστώς συνεπαγόμενο την υποχρέωση καταβολής τέτοιων δασμών (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/007, σ. 254), προβλέπει ότι, όταν οι αρμόδιες αρχές κράτους μέλους διαπιστώνουν ότι το σύνολο ή μέρος του ποσού των εισαγωγικών δασμών που οφείλεται κατά νόμον δεν κατέστη απαιτητό σε βάρος του υποχρέου, προβαίνουν στην είσπραξη των δασμών που δεν καταβλήθηκαν.

- 10 Κατά το άρθρο 2, στοιχείο α', της οδηγίας 79/623/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 1979, περί εναρμονίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων σχετικά με την τελωνειακή οφειλή (JO 1979, L 179, σ. 31), τελωνειακή οφειλή κατά την εισαγωγή γεννάται όταν, εμπόρευμα υποκείμενο σε εισαγωγικούς δασμούς, τίθεται σε ελεύθερη κυκλοφορία στο τελωνειακό έδαφος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Το άρθρο 3, στοιχείο α', της ίδιας οδηγίας ορίζει ότι η εν λόγω οφειλή γεννάται ιδίως κατά τον χρόνο κατά τον οποίο οι αρμόδιες αρχές αποδέχονται τη διασάφηση για τη θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία του εμπορεύματος.
- 11 Από 1ης Ιανουαρίου 1989, η οδηγία 79/623 καταργήθηκε από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2144/87 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 1987, σχετικά με την τελωνειακή οφειλή (ΕΕ 1987, L 201, σ. 15), ο οποίος όμως θέσπισε εκ νέου, με το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α', και το άρθρο 3, στοιχείο α', διατάξεις όμοιες με εκείνες του άρθρου 2, στοιχείο α', και του άρθρου 3, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας.
- 12 Τέλος, ο κανονισμός 2144/87 καταργήθηκε με τον τελωνειακό κώδικα, που τέθηκε σε ισχύ στις 22 Οκτωβρίου 1992 και τέθηκε σε εφαρμογή από 1ης Ιανουαρίου 1994. Το άρθρο 201 του εν λόγω κώδικα ορίζει:

«1. Τελωνειακή οφειλή κατά την εισαγωγή γεννάται:

- α) από τη θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία εμπορεύματος υποκείμενου σε εισαγωγικούς δασμούς ή
- β) από την υπαγωγή του στο καθεστώς προσωρινής εισδοχής με μερική απαλλαγή από τους εισαγωγικούς δασμούς.

2. Η τελωνειακή οφειλή γεννάται τη στιγμή της αποδοχής της σχετικής τελωνειακής διασάφησης.

3. Οφειλέτης είναι ο διασαφητής. Σε περίπτωση έμμεσης αντιπροσώπευσης, οφειλέτης είναι επίσης το πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου κατατίθεται η διασάφηση.

Όταν η τελωνειακή διασάφηση για ένα από τα καθεστώτα που ορίζονται στην παράγραφο 1 γίνεται βάσει στοιχείων εξαιτίας των οποίων δεν εισπράττονται εν μέρει ή και καθόλου οι νομίμως οφειλόμενοι δασμοί, τα πρόσωπα τα οποία παρέσχαν τα αναγκαία για τη συμπλήρωση της διασάφησης αυτά στοιχεία και τα οποία γνώριζαν ή όφειλαν λογικώς να γνωρίζουν ότι τα στοιχεία αυτά ήταν εσφαλμένα, μπορούν επίσης να θεωρηθούν οφειλέτες, δυνάμει των ισχυουσών εθνικών διατάξεων.»

Η διαφορά της κύριας δίκης

- 13 Η Pascoal εισήγαγε στην Πορτογαλία τέσσερις παρτίδες βακαλάου, δύο το 1988 και δύο το 1989. Κάθε παρτίδα συνοδευόταν από πιστοποιητικό EUR. 1, το οποίο πιστοποιούσε ότι τα εμπορεύματα ήσαν καταγωγής Γροιλανδίας. Ως εκ τούτου, οι πορτογαλικές αρχές επέτρεψαν την αδασολόγητη εισαγωγή όλων των παρτίδων.
- 14 Οι εν λόγω αρχές ζήτησαν όμως από τις αρχές της Γροιλανδίας να πραγματοποιήσουν, σε συνεργασία με την Επιτροπή, εκ των υστέρων έλεγχο των τεσσάρων πιστοποιητικών EUR. 1 που είχαν προσκομιστεί για την εισαγωγή.

- 15 Κατά το πέρασ αυτού του ελέγχου, οι γροιλανδικές αρχές και η Επιτροπή συνέταξαν από κοινού έκθεση (στο εξής: βασική έκθεση), η οποία κατέληγε, όσον αφορά τα τέσσερα πιστοποιητικά EUR. 1, στο ακόλουθο πόρισμα:

«αποδείχθηκε (...) ότι οι ποσότητες νωπού βακαλάου Γροιλανδίας που συγκεντρώθηκαν προς περαιτέρω μεταποίηση στα εν λόγω “πλοία-εργοστάσια” δεν αρκούν, σύμφωνα με το γνωστοποιηθέν προϊόν της μεταποίησης, για να ληφθούν οι ποσότητες τελικού προϊόντος που εισήχθησαν στην ΕΟΚ με τα προαναφερθέντα πιστοποιητικά κυκλοφορίας (...)».

- 16 Με βάση την έκθεση αυτή, οι αρχές της Γροιλανδίας απέστειλαν στις πορτογαλικές αρχές έγγραφη ανακοίνωση (στο εξής: ανακοίνωση) με το ακόλουθο περιεχόμενο:

«As control examinations — carried out in collaboration with representatives from EEC Commission — *have proved* that some goods certificates issued on EUR. 1 in Greenland do not comply with the regulations laid down in OLT-Agreement’s [decision 86/283] annex n° II regarding attainment of status of origin, you are kindly asked to arrange that the following goods certificates are revoked and cancelled.»

(«Επειδή οι έλεγχοι — που διενεργήθηκαν σε συνεργασία με εκπροσώπους της ΕΟΚ — *απέδειξαν* ότι ορισμένα πιστοποιητικά του εμπορεύματος που εκδόθηκαν με το EUR. 1 στη Γροιλανδία δεν ήσαν σύμφωνα με τις διατάξεις του παραρτήματος II της Συμφωνίας υπερποντίων χωρών και εδαφών [της αποφάσεως 86/283] σχετικά με τον προσδιορισμό της καταγωγής, παρακαλείσθε να μερμνήσετε για την ανάκληση και ακύρωση των ακολούθων πιστοποιητικών του εμπορεύματος.»)

Η βασική έκθεση στην οποία στηρίχθηκε αυτή η ανακοίνωση δεν διαβιβάστηκε στις πορτογαλικές αρχές.

- 17 Οι πορτογαλικές αρχές, θεωρώντας ότι δεσμεύονται από την παραπάνω ανακοίνωση και χωρίς να ερευνήσουν περαιτέρω την πραγματική καταγωγή των εμπορευμάτων, εξέδωσαν τέσσερις εκκαθαριστικές πράξεις, συνολικού ύψους 61 709 940 πορτογαλικών εσκούδων (ESC), εις βάρος της Pascoal, επ' ονόματι της οποίας είχε καταρτισθεί η διασάφηση εισαγωγής. Οι εκκαθαριστικές αυτές πράξεις εκδόθηκαν πριν λάβουν οι πορτογαλικές αρχές αντίγραφο της βασικής εκθέσεως.
- 18 Μόλις έλαβε γνώση της ανακοινώσεως, η Pascoal εξέτασε τον σχετικό των ως άνω εκκαθαριστικών πράξεων φάκελο των πορτογαλικών αρχών. Κατά τον χρόνο εκείνο, η βασική έκθεση δεν περιλαμβανόταν στον φάκελο. Κατά το αιτούν δικαστήριο, η Pascoal έλαβε γνώση της εν λόγω εκθέσεως μόνον κατά το στάδιο της καταθέσεως του υπομνήματος αντικρούσεως στην κατ' έφεση δίκη· η εν λόγω εταιρία άλλωστε ενήργησε ανέκαθεν καλοπίστως και σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.
- 19 Η Pascoal, θεωρώντας ότι οι εκκαθαριστικές πράξεις αφενός δεν περιείχαν αιτιολογία και αφετέρου είχαν καταρτισθεί κατά παράβαση του νόμου, άσκησε, ενώπιον του Tribunal Fiscal Aduaneiro του Porto, προσφυγή ζητώντας την ακύρωσή τους. Το εν λόγω δικαστήριο όμως έκρινε ότι, και χωρίς τη βασική έκθεση, η ανακοίνωση συνιστούσε επαρκή αιτιολογία και ότι οι πορτογαλικές αρχές είχαν ενεργήσει ορθώς.
- 20 Η Pascoal άσκησε τότε έφεση ενώπιον του Tribunal Tributário de Segunda Instância. Το δικαστήριο αυτό, αμφιβάλλοντας για την ερμηνεία που έπρεπε να δώσει σε ορισμένες διατάξεις του κοινοτικού δίκαιου, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα επτά προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Περιλαμβάνει η ευθύνη του εξαγωγέα, στην οποία αναφέρεται το άρθρο 10, παράγραφος 1, του παραρτήματος II της αποφάσεως 86/283/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1986, τους δασμούς που επιβάλλονται κατόπιν ακυρώσεως των πιστοποιητικών κυκλοφορίας εμπορευμάτων EUR. 1, τα οποία εκδόθηκαν με βάση ψευδή δήλωση περί της καταγωγής των εμπορευμάτων;

- 2) Ποια είναι η έννοια και σημασία του τροπικού επιρρημάτος “επίσης” που χρησιμοποιείται στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 201 του Κοινοτικού Τελωνειακού Κώδικα, ιδίως όταν, κατά το εθνικό δασμολογικό δίκαιο, για την πληρωμή δασμών οφειλομένων για εμπορεύματα με τα οποία διεπράχθη τελωνειακή παράβαση ευθύνεται αποκλειστικά ο δράστης αυτής;

- 3) Η νομολογία που προκύπτει από την απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 7ης Δεκεμβρίου 1993 στην υπόθεση C-12/92, *Huygen κ.λπ.* (Συλλογή 1993, σ. I-6381), που δημοσιεύθηκε στις σελίδες 5 και 6 του υπ’ αριθ. 35/93 Δελτίου των Δραστηριοτήτων του Δικαστηρίου, πέραν του ότι αφορά τη Συμφωνία ελευθέρου εμπορίου μεταξύ ΕΟΚ και Αυστρίας, μπορεί να εφαρμοστεί στην περίπτωση της υπό κρίσιν υποθέσεως, η οποία αφορά την ερμηνεία και εφαρμογή της αποφάσεως 86/283/ΕΟΚ του Συμβουλίου;

- 4) Ποια είναι η έννοια, σημασία και έκταση των αποτελεσμάτων του ελέγχου στα οποία αναφέρεται η παράγραφος 3 του άρθρου 25 του παραρτήματος II της αποφάσεως 86/283/ΕΟΚ του Συμβουλίου;

- 5) Μπορεί μια διαδικασία εκ των υστέρων εισπράξεως να κινηθεί και να περατωθεί, στο κράτος μέλος εισαγωγής, πριν οι τελωνειακές αρχές εξαγωγής διαβιβάσουν στις τελωνειακές αρχές εισαγωγής τα αποτελέσματα του ελέγχου και χωρίς να λάβει γνώση αυτών ο εισαγωγέας;

- 6) Αντιβαίνει η επιβολή στον καλόπιστο εισαγωγέα δασμών οφειλομένων για εμπόρευμα ως προς το οποίο διέπραξε τελωνειακή παράβαση ο εξαγωγέας, στην οποία ο εισαγωγέας δεν είχε καμμία ανάμειξη, προς τις αρχές της δικαιοσύνης, του μη πλουτισμού εις βάρος τρίτου, της αναλογικότητας, της ασφάλειας δικαίου και της καλής πίστεως;

- 7) Αν οι τελωνειακές αρχές της χώρας εξαγωγής αμέλησαν να προβούν σε προληπτικό έλεγχο στις αποθήκες του εξαγωγέα πριν εκδώσουν τα πιστοποιητικά κυκλοφορίας EUR. 1, η δε πορτογαλική εισαγωγική εταιρία δεν

μπορούσε να επανορθώσει αυτή την αμέλεια, συντρέχει για την εισαγωγική εταιρία περίπτωση ανωτέρας βίας κωλύουσα την εις βάρος αυτής εκ των υστέρων είσπραξη;»

- 21 Ενδείκνυται να εξετασθεί αρχικά το δεύτερο ερώτημα· στη συνέχεια, θα δοθεί απάντηση στο τρίτο, το τέταρτο και το πέμπτο ερώτημα από κοινού, κατόπιν στο πρώτο, στο έκτο και, τέλος, στο έβδομο ερώτημα.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 22 Το δεύτερο ερώτημα του εθνικού δικαστηρίου αφορά το άρθρο 201, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του τελωνειακού κώδικα. Ειδικότερα, το Tribunal Tributário de Segunda Instância θεωρεί ότι, παρ' όλων ότι κατά τον χρόνο εισαγωγής των τεσσάρων επιδίκων παρτίδων δεν είχε αρχίσει ακόμη να ισχύει, ο τελωνειακός κώδικας είναι χρήσιμος για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, διότι επαναλαμβάνει την προϊσχύσασα καταργηθείσα ρύθμιση.
- 23 Η Πορτογαλική Κυβέρνηση, παραπέμποντας στην απόφαση της 16ης Ιουλίου 1992, C-343/90, Lourenço Dias (Συλλογή 1992, σ. I-4673), υποστηρίζει ότι το Δικαστήριο είναι αναρμόδιο να απαντήσει στο ερώτημα αυτό, δεδομένου ότι ο τελωνειακός κώδικας δεν είχε εφαρμογή κατά τον χρόνο των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης.
- 24 Για τους ίδιους λόγους, η Επιτροπή θεωρεί το δεύτερο ερώτημα απαράδεκτο.

- 25 Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι, ναι μεν ο τελωνειακός κώδικας επανέλαβε όντως σε μεγάλο βαθμό την κοινοτική νομοθεσία που ίσχυε πριν από την έκδοσή του, το άρθρο όμως 201, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, στο οποίο αναφέρεται το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, αποτελεί νέα διάταξη έναντι του προϊσχύσαντος καθεστώτος. Εφόσον η τελευταία από τις τέσσερις επίδικες διασαφήσεις εισαγωγής έγινε στις 25 Ιουλίου 1989, η αιτούμενη από το εθνικό δικαστήριο ερμηνεία της διατάξεως αυτής δεν έχει σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς.
- 26 Γι' αυτό, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα.

Επί του τρίτου, του τετάρτου και του πέμπτου ερωτήματος (κίνηση διαδικασίας εισπράξεως βάσει των αποτελεσμάτων του ελέγχου)

- 27 Είναι αδιαμφισβήτητο ότι, όταν περάτωσαν τον εκ των υστέρων έλεγχο των πιστοποιητικών EUR. 1, οι γροιλανδικές αρχές απηύθυναν στις πορτογαλικές αρχές απλώς και μόνον την ανακοίνωση με την οποία διαπίστωναν ότι κακώς είχαν εκδοθεί τα πιστοποιητικά και ότι έπρεπε επομένως να ακυρωθούν. Στη συνέχεια, οι πορτογαλικές αρχές, χωρίς να έχουν λάβει τη βασική έκθεση, χωρίς να ζητήσουν από τις γροιλανδικές αρχές να διευκρινίσουν τους λόγους που δικαιολογούσαν μια τέτοια ακύρωση και χωρίς να προσπαθήσουν να εξακριβώσουν την αλήθη καταγωγή των εμπορευμάτων, κίνησαν κατά της Pascoal διαδικασία εισπράξεως. Το εθνικό δικαστήριο θεωρεί ότι οι τελωνειακές αρχές του κράτους εξαγωγής όφειλαν, πριν κινήσουν τη διαδικασία αυτή, «να προβούν σε κάθε αναγκαία ενέργεια για να ανεύρουν την αλήθεια σχετικά με την πραγματική καταγωγή των εμπορευμάτων». Εάν διατηρούσαν απόλυτη αμφιβολία για την πραγματική καταγωγή του εμπορεύματος, τότε όφειλαν να μη προβούν στην εκκαθάριση των αμφισβητούμένων δασμών.
- 28 Εν όψει των περιστάσεων αυτών, πρέπει να θεωρηθεί ότι, με το τρίτο, το τέταρτο και το πέμπτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αφενός μεν, αν η ανακοίνωση, την οποία απηύθυναν, κατόπιν εκ των υστέρων ελέγχου πιστοποιητικού EUR. 1, στις αρχές του κράτους εισαγωγής οι αρχές του κράτους εξαγωγής και με την οποία αυτές διαπίστωσαν απλώς

ότι κακώς εκδόθηκε το εν λόγω πιστοποιητικό και έπρεπε επομένως να ακυρωθεί, χωρίς να διευκρινίσουν τους λόγους της ακυρώσεως αυτής, πρέπει να χαρακτηριστεί ως «αποτελέσματα του ελέγχου» κατά την έννοια του άρθρου 25, παράγραφος 3, του παραρτήματος II, αφετέρου δε, αν οι αρχές του κράτους εισαγωγής έχουν την εξουσία, βάσει μιας τέτοιας ανακοινώσεως και μόνον, να κινήσουν διαδικασία εκ των υστέρων εισπράξεως των δασμών, χωρίς να προσπαθήσουν να εξακριβώσουν την αληθή καταγωγή των εισαχθέντων εμπορευμάτων.

29 Ως προς το πρώτο σκέλος του ερωτήματος, πρέπει να τονισθεί ότι το άρθρο 25, παράγραφος 3, του παραρτήματος II πρέπει να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα του συστήματος διοικητικής συνεργασίας στο οποίο αυτό ανήκει.

30 Κατά το σύστημα αυτό, οι συναλλασσόμενοι που επιθυμούν να υπαχθούν στο προτιμησιακό δασμολογικό καθεστώς φέρουν το βάρος να αποδείξουν στις αρμόδιες αρχές ότι το εμπόρευσμά τους μπορεί, λόγω της καταγωγής του, να εισαχθεί στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα αδασμολόγητα. Όπως ορίζει το άρθρο 6, παράγραφος 1, του παραρτήματος II, η καταγωγή των προϊόντων αποδεικνύεται με την προσκόμιση πιστοποιητικού EUR. 1. Βασικός σκοπός της διαδικασίας του εκ των υστέρων ελέγχου είναι ο έλεγχος της ακριβείας της καταγωγής που αναγράφεται στο πιστοποιητικό αυτό, το οποίο έχει εκδοθεί προηγουμένως (προαναφερθείσα απόφαση Huygen κ.λπ., σκέψη 16).

31 Με τις αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 1984, 218/83, Les Rapides Savoyards κ.λπ. (Συλλογή 1984, σ. 3105), Huygen κ.λπ., όπ.π., της 5ης Ιουλίου 1994, C-432/92, Anastasiou κ.λπ. (Συλλογή 1994, σ. I-3087), και της 14ης Μαΐου 1996, C-153/94 και C-204/94, Faroe Seafood κ.λπ. (Συλλογή 1996, σ. I-2465), το Δικαστήριο ερμήνευσε διατάξεις συστημάτων διοικητικής συνεργασίας παρομοίων με εκείνο της κύριας δίκης. Οι αποφάσεις αυτές αφορούσαν, κατά σειράν, τη Συμφωνία περί ελεύθερης διακινήσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, υπογραφείσα στις Βρυξέλλες στις 22 Ιουλίου 1972 (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/003, σ. 190), τη Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Δημοκρατίας της Αυστρίας, υπογραφείσα στις Βρυξέλλες στις 22 Ιουλίου 1972 (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/003, σ. 3), τη Συμφωνία περί συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και Δημοκρατίας της Κύπρου, της 19ης Δεκεμβρίου 1972 (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/005, σ. 5), και τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3184/74 της Επιτροπής, της 6ης

Δεκεμβρίου 1974, περί ορισμού της έννοιας των καταγομένων προϊόντων και περί των μεθόδων διοικητικής συνεργασίας για την εφαρμογή του τελωνειακού καθεστώτος το οποίο εφαρμόζεται επί ορισμένων προϊόντων καταγομένων και προερχομένων από τις Φερόες Νήσους (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/002, σ. 5).

- 32 Όπως προκύπτει από τη νομολογία αυτή, ο προσδιορισμός της καταγωγής των εμπορευμάτων γίνεται με κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ των αρχών του κράτους εξαγωγής και των αρχών του κράτους εισαγωγής. Συγκεκριμένα, η καταγωγή προσδιορίζεται από τις αρχές του κράτους εξαγωγής, ενδεχομένως κατόπιν αιτήσεως των αρχών του κράτους εισαγωγής, ενώ ο έλεγχος της λειτουργίας του συστήματος αυτού εξασφαλίζεται χάρη στη συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερομένων διοικητικών υπηρεσιών. Το σύστημα αυτό δικαιολογείται από το ότι οι αρχές του κράτους εξαγωγής βρίσκονται σε ευνοϊκότερη θέση για να ελέγξουν απευθείας τα στοιχεία που προσδιορίζουν την καταγωγή (προαναφερθείσα απόφαση *Faroe Seafood* κ.λπ., σκέψη 19).
- 33 Με τις ίδιες αυτές αποφάσεις, το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι ο προβλεπόμενος μηχανισμός μπορεί να λειτουργήσει μόνον αν η τελωνειακή υπηρεσία του κράτους εισαγωγής αναγνωρίζει τις εκτιμήσεις στις οποίες έχουν προβεί κατά νόμον οι αρχές του κράτους εξαγωγής (προαναφερθείσα απόφαση *Faroe Seafood* κ.λπ., σκέψη 20).
- 34 Σκοπός των «αποτελεσμάτων του ελέγχου» κατά την έννοια του άρθρου 25, παράγραφος 3, του παραρτήματος II είναι να παρέχουν στις αρχές του κράτους μέλους εισαγωγής τη δυνατότητα να διαπιστώνουν αν το αμφισβητούμενο πιστοποιητικό EUR. 1 ισχύει ή όχι για τα πράγματι εξαχθέντα εμπορεύματα και αν στα εμπορεύματα αυτά δύναται πράγματι να εφαρμοσθεί το προτιμησιακό καθεστώς. Η διάταξη αυτή δεν προβλέπει καμμία υποχρέωση των αρχών του κράτους εξαγωγής να δικαιολογήσουν στον εισαγωγέα το συμπέρασμα το οποίο άντλησαν σχετικά με το κύρος του πιστοποιητικού.
- 35 Κατά συνέπεια, μια ανακοίνωση όπως η περιγραφόμενη στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει όντως να χαρακτηριστεί ως «αποτέλεσμα του ελέγχου» κατά την έννοια του άρθρου 25, παράγραφος 3, του παραρτήματος II.

- 36 Ως προς το δεύτερο σκέλος του ερωτήματος, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 1697/79, όταν οι αρμόδιες αρχές κράτους μέλους διαπιστώνουν ότι το σύνολο ή μέρος του ποσού των εισαγωγικών δασμών που οφείλεται κατά νόμον δεν έχει απαιτηθεί από τον υπόχρεο, προβαίνουν στην είσπραξη των μη καταβληθέντων εισαγωγικών δασμών.
- 37 Το γεγονός ότι οι αρμόδιες αρχές του κράτους εξαγωγής δηλώνουν, κατόπιν εκ των υστέρων διενεργηθέντος ελέγχου, ότι ένα πιστοποιητικό EUR. 1 δεν ισχύει για τα πράγματι εξαχθέντα εμπορεύματα αρκεί για να επιτρέψει στις αρχές του κράτους εισαγωγής να διαπιστώσουν ότι οι οφειλόμενοι κατά νόμον δασμοί δεν απαιτήθηκαν και να κινηθούν, κατά συνέπεια, διαδικασία εκ των υστέρων εισπράξεως. Καμμία κανονιστική διάταξη δεν υποχρεώνει τις αρχές του κράτους εισαγωγής να διαπιστώσουν την ακριβεία των αποτελεσμάτων του ελέγχου, ούτε την αληθή καταγωγή του εμπορεύματος.
- 38 Είναι αλήθεια ότι το άρθρο 25, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του παραρτήματος II συμπληρώνει το σύστημα διοικητικής συνεργασίας με ένα μηχανισμό διευθετήσεως των διαφορών που ανακύπτουν μεταξύ των αρχών των κρατών εξαγωγής και των αρχών των κρατών εισαγωγής. Οι αρχές όμως του κράτους εισαγωγής μπορούν πάντα να αρκούνται στα αποτελέσματα του ελέγχου, χωρίς να υποχρεούνται να καταφεύγουν στον εν λόγω μηχανισμό.
- 39 Ως προς το γεγονός ότι η διαδικασία της εκ των υστέρων εισπράξεως κινήθηκε πριν ο υπόχρεος λάβει γνώση των λόγων για τους οποίους ακυρώθηκε το πιστοποιητικό EUR. 1, αρκεί να υπομνησθεί ότι το βάρος αποδείξεως της καταγωγής των εμπορευμάτων φέρουν οι ενδιαφερόμενοι συναλλασσόμενοι.
- 40 Και ναι μεν τούτο αποδεικνύεται, κατ' αρχήν, με το πιστοποιητικό EUR. 1, ο υπόχρεος όμως δεν μπορεί να θεμελιώσει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ως προς την εγκυρότητα ενός τέτοιου πιστοποιητικού στο γεγονός ότι αυτό έγινε αρχικά δεκτό από τις τελωνειακές αρχές κράτους μέλους, δεδομένου ότι η αρχική αυτή αποδοχή του ουδόλως κωλύει τη διενέργεια μεταγενεστέρων ελέγχων (βλ. συναφώς προαναφερθείσα απόφαση Faroe Seafood κ.λπ., σκέψη 93).

41 Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ο υπόχρεος, προσκομίζοντας πιστοποιητικό EUR. 1, απέδειξε επαρκώς ότι τα οικεία προϊόντα προέρχονται από την αναγραφόμενη χώρα, ώστε να υποχρεούνται ενδεχομένως οι αρχές του κράτους εισαγωγής να αποδείξουν το αντίθετο.

42 Υπό το πρίσμα των προεκτεθέντων, στο τρίτο, το τέταρτο και το πέμπτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση αφενός μεν ότι η ανακοίνωση, την οποία απευθύνουν, κατόπιν εκ των υστέρων ελέγχου πιστοποιητικού EUR. 1, στις αρχές του κράτους εισαγωγής οι αρχές του κράτους εξαγωγής και με την οποία αυτές διαπιστώνουν απλώς ότι κακώς εκδόθηκε το εν λόγω πιστοποιητικό και πρέπει επομένως να ακυρωθεί, χωρίς να διευκρινίζουν τους λόγους της ακυρώσεως αυτής, πρέπει να χαρακτηριστεί ως «αποτελέσματα του ελέγχου» κατά την έννοια του άρθρου 25, παράγραφος 3, του παραρτήματος II, αφετέρου δε ότι οι αρχές του κράτους εισαγωγής έχουν την εξουσία, βάσει μιας τέτοιας ανακοινώσεως και μόνον, να κινήσουν διαδικασία εκ των υστέρων εισπράξεως των δασμών, χωρίς να προσπαθήσουν να εξακριβώσουν την αληθή καταγωγή των εισαχθέντων εμπορευμάτων.

Επί του πρώτου ερωτήματος (η ευθύνη του εξαγωγέα κατά το άρθρο 10, παράγραφος 1, του παραρτήματος II)

43 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν η ευθύνη του εξαγωγέα, στην οποία αναφέρεται το άρθρο 10, παράγραφος 1, του παραρτήματος II, καταλαμβάνει τους δασμούς που προκύπτει ότι οφείλονται λόγω εισαγωγής στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα εμπορευμάτων αναγραφόμενων σε πιστοποιητικό EUR. 1, το οποίο χορηγήθηκε κατόπιν ψευδούς δηλώσεως του εξαγωγέα περί της καταγωγής των εμπορευμάτων και ακυρώθηκε κατόπιν εκ των υστέρων διενεργηθέντος ελέγχου.

44 Είναι αλήθεια ότι το άρθρο 10 του παραρτήματος II επιβάλλει στον εξαγωγέα την ευθύνη να ζητεί τη χορήγηση του πιστοποιητικού EUR. 1, συνοδεύοντας, εφόσον είναι αναγκαίο, την αίτησή του με κάθε χρήσιμο δικαιολογητικό έγγραφο δυνάμενο να αποδείξει ότι τα εξαγόμενα εμπορεύματα δικαιολογούν την χορήγηση του αιτουμένου πιστοποιητικού.

- 45 Το άρθρο όμως αυτό αφορά μόνο τη διαδικασία λήψεως πιστοποιητικού EUR. 1 και όχι τον προσδιορισμό του προσώπου που υποχρεούται να καταβάλει την τελωνειακή οφειλή που ενδεχομένως οφείλεται στο κράτος εισαγωγής.
- 46 Ειδικότερα, κατά την κοινοτική νομοθεσία που ίσχυε κατά τον χρόνο των επιδίκων εισαγωγών, η γένεση της τελωνειακής οφειλής κατά την εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα δεν εξηρτάτο από την αίτηση του εξαγωγέα, αλλ' από τη διασάφηση περί θέσεως του εμπορεύματος σε ελεύθερη κυκλοφορία. Υπόχρεο προς καταβολή της τελωνειακής οφειλής ήταν, επομένως, το πρόσωπο επ' ονόματι του οποίου είχε καταρτισθεί η διασάφηση αυτή.
- 47 Επομένως, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η ευθύνη του εξαγωγέα, στην οποία αναφέρεται το άρθρο 10, παράγραφος 1, του παραρτήματος II, δεν καταλαμβάνει τους δασμούς που προκύπτει ότι οφείλονται λόγω εισαγωγής στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα εμπορευμάτων αναγγραφομένων σε πιστοποιητικό EUR. 1, έστω και αν αυτό χορηγήθηκε κατόπιν ψευδούς δηλώσεως του εξαγωγέα περί της καταγωγής των εμπορευμάτων και ακυρώθηκε κατόπιν εκ των υστέρων διενεργηθέντος ελέγχου.

Επί του έκτου ερωτήματος (γενικές αρχές)

- 48 Το έκτο ερώτημα στηρίζεται στην υπόθεση ότι για την τελωνειακή οφειλή ευθύνεται ο εξαγωγέας, λόγω των ψευδών στοιχείων που παρέσχε με την αίτησή του προς λήψη πιστοποιητικού EUR. 1, και ότι, αν την οφειλή αυτή εξοφλούσε ο εισαγωγέας, θα εξοφλούσε, στην πραγματικότητα, οφειλή τρίτου, οπότε θα επλήττοντο τα οικονομικά του συμφέροντα, κατά τρόπο αντίθετο προς τις αρχές της δικαιοσύνης, του μη πλουτισμού εις βάρος τρίτου, της αναλογικότητας, της ασφάλειας δικαίου και της καλής πίστωσης.

- 49 Διαπιστώνεται, κατ' αρχάς, ότι η υπόθεση αυτή είναι εσφαλμένη. Όπως επισήμανε το Δικαστήριο στη σκέψη 46 της παρούσας αποφάσεως, προς καταβολή της τελωνειακής οφειλής ευθύνεται το πρόσωπο επ' ονόματι του οποίου έχει καταρτισθεί η διασάφηση εισαγωγής. Πλην της περιπτώσεως όπου το πρόσωπο αυτό είναι ταυτόχρονα ο εξαγωγέας — πράγμα που δεν ισχύει εν προκειμένω —, ο τελευταίος δεν μπορεί να θεωρείται ευθυνόμενος για την οφειλή.
- 50 Κατόπιν τούτου, πρέπει να εξετασθεί αν, υπό τις περιστάσεις της κύριας δίκης, η επιβολή της τελωνειακής οφειλής στον εισαγωγέα συνάδει προς τις γενικές αρχές του δικαίου για την τήρηση των οποίων μεριμνά το Δικαστήριο.
- 51 Στη διάταξη περί παραπομπής, το εθνικό δικαστήριο θεωρεί ότι το να επιβληθούν σε εισαγωγέα δασμοί «που δίκαιο είναι να πληρώσουν άλλοι» αντιβαίνει προς την αναγνωριζόμενη στο πορτογαλικό δίκαιο «αρχή της δικαιοσύνης».
- 52 Συναφώς, και χωρίς να είναι αναγκαίο να εξετασθεί αν η αρχή αυτή αποτελεί μέρος των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου, διαπιστώνεται ότι ο εισαγωγέας καθίσταται υπόχρεος καταβολής της τελωνειακής οφειλής μόνον εάν υπέβαλε τη διασάφηση εισαγωγής. Στην περίπτωση αυτή, αναλαμβάνει προσωπικώς την υποχρέωση εξοφλήσεως της οφειλής, για την οποία, επομένως, δεν ευθύνεται τρίτος.
- 53 Το εθνικό δικαστήριο θεωρεί, περαιτέρω, ότι ο εξαγωγέας, ως δράστης της τελωνειακής παραβάσεως, θα πλούτιζε αδικαιολογήτως αν την τελωνειακή οφειλή εξοφλούσε ο εισαγωγέας.
- 54 Πρέπει όμως να γίνει δεκτό ότι, άπαξ για την πληρωμή της τελωνειακής οφειλής ευθύνεται ο εισαγωγέας, δεν μπορεί να καταστεί πλουσιότερος ένας τρίτος απλώς και μόνο για τον λόγον ότι την οφειλή αυτή εξόφλησε ο εισαγωγέας. Η εξόφληση αυτή μπορεί όμως να γεννήσει υποχρέωση του εξαγωγέα ή άλλου προσώπου έναντι του εισαγωγέα, νομικώς διακρινόμενη από τη

δασμολογική υποχρέωση του εισαγωγέα, δύναμι της οποίας ο τελευταίος δύναται να αναζητήσει το ποσό το οποίο κατέβαλε στις τελωνειακές αρχές.

- 55 Η επιβολή της τελωνειακής οφειλής στον διασαφούντα το εμπόρευμα, έστω και αν αυτός είναι καλόπιστος εισαγωγέας, δεν προσβάλλει ούτε την αρχή της αναλογικότητας (βλ. συναφώς προαναφερθείσα απόφαση Faroe Seafood κ.λπ., σκέψη 114).
- 56 Εν όψει της αρχής της ασφάλειας δικαίου, αρκεί να σημειωθεί ότι η ευθύνη του υποχρέου της τελωνειακής οφειλής θεμελιώνεται σε μια έννομη κατάσταση σαφώς ορισμένη, παρέχουσα σε κάθε συναλλασσόμενο τη δυνατότητα να γνωρίζει τους ενυπάρχοντες στην αγορά κινδύνους. Η κατάσταση αυτή πρέπει να θεωρηθεί ως συστατικό στοιχείο των περιστάσεων βάσει των οποίων ένας εισαγωγέας, όπως η Pascoal, συνήψε την οικεία σύμβαση.
- 57 Η καλή πίστη του εισαγωγέα δεν τον απαλλάσσει της ευθύνης του προς εξόφληση της τελωνειακής οφειλής, άπαξ αυτός διασαφήσει το εισαγόμενο εμπόρευμα (βλ. συναφώς απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 1980, 827/79, Acampora, Συλλογή τόμος 1980/III, σ. 455, σκέψη 8). Αν συνέβαινε αυτό, θα ωθείτο ο εισαγωγέας να μην επαληθεύει πλέον την ακρίβεια των στοιχείων τα οποία έχει παράσχει στις αρχές του κράτους εξαγωγής ο εξαγωγέας, ούτε την καλή πίστη του τελευταίου, πράγμα που θα οδηγούσε σε καταχρήσεις.
- 58 Πρέπει να προστεθεί ότι, βάσει των στοιχείων της δικογραφίας, η επιβολή σε έναν καλόπιστο εισαγωγέα, όπως η Pascoal, της υποχρέωσης να καταβάλει δασμούς οφειλομένους για εμπόρευμα ως προς το οποίο έχει υποπέσει σε τελωνειακή παράβαση ο εξαγωγέας δεν αντιβαίνει σε καμμία γενική αρχή του δικαίου.

- 59 Ασφαλώς, η δυνατότητα ελέγχου ενός πιστοποιητικού EUR. 1, μετά την εισαγωγή και χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση του εισαγωγέα, μπορεί να του προξενήσει δυσχέρειες, όταν αυτός έχει εισαγάγει καλοπίστως εμπορεύματα τυγχάνοντα προτιμησιακής δασμολογικής μεταχειρίσεως βασιζόμενος σε εν αγνοία του ανακριβή ή πλαστά έγγραφα. Πρέπει όμως να επισημανθεί, πρώτον, ότι η Ευρωπαϊκή Κοινότητα δεν είναι υποχρεωμένη να υφίσταται τις επιβλαβείς συνέπειες της παράνομης συμπεριφοράς των προμηθευτών των εισαγωγέων, δεύτερον, ότι ο εισαγωγέας μπορεί να ασκήσει αγωγή αποζημίωσης κατά του πλαστογράφου και, τρίτον, ότι, υπολογίζοντας τα πλεονεκτήματα που μπορεί να του αποφέρει το εμπόριο προϊόντων για τα οποία μπορούν να ισχύουν δασμολογικές προτιμήσεις, ένας συνετός επιχειρηματίας που γνωρίζει την ισχύουσα ρύθμιση πρέπει να είναι σε θέση να εκτιμά τους κινδύνους της αγοράς στην οποία σκοπεύει να κινηθεί και να τους αποδέχεται, ως αποτελούντες μέρος των συνήθων προσκομμάτων του εμπορίου (βλ. συναφώς απόφαση *Acampora*, σκέψη 8).
- 60 Πράγματι, όπως επισήμανε το Δικαστήριο στην προαναφερθείσα απόφαση *Faroe Seafood* κ.λπ., σκέψη 114, στους συναλλασσόμενους εναπόκειται να λαμβάνουν, στο πλαίσιο των συμβατικών τους σχέσεων, τα αναγκαία μέτρα για να προφυλάσσονται από τον κίνδυνο της κινήσεως εις βάρος τους διαδικασίας εκ των υστέρων εισπράξεως.
- 61 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η επιβολή στον καλόπιστο εισαγωγέα της υποχρεώσεως να καταβάλει δασμούς οφειλομένους για την εισαγωγή εμπορεύματος ως προς το οποίο έχει υποπέσει σε τελωνειακή παράβαση ο εξαγωγέας, όταν ο εισαγωγέας ουδόλως έχει μετάσχει στην παράβαση αυτή, δεν αντιβαίνει προς τις γενικές αρχές του δικαίου για την τήρηση των οποίων μεριμνά το Δικαστήριο.

Επί του εβδόμου ερωτήματος (αμέλεια των αρχών του κράτους εξαγωγής)

- 62 Με το έβδομο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν το γεγονός ότι οι τελωνειακές αρχές της χώρας εξαγωγής χορήγησαν, βάσει της αποφάσεως 86/283, πιστοποιητικό EUR. 1, χωρίς να προβούν προηγουμένως σε έλεγχο για να επαληθεύσουν την αληθή καταγωγή των οικείων εμπορευμάτων, συνιστά περίπτωση ανωτέρας βίας κωλύουσα την εκ των υστέρων είσπραξη των οφειλομένων από τον καλόπιστο εισαγωγέα δασμών.

- 63 Η απόφαση 86/283 δεν προβλέπει την περίπτωση της ανωτέρας βίας. Ελλείψει ειδικών διατάξεων, η έννοια αυτή πρέπει να νοείται ως καταλαμβάνουσα περιστάσεις άσχετες προς τον ενδιαφερόμενο επιχειρηματία, ασυνήθεις και απρόβλεπτες, των οποίων οι συνέπειες δεν θα μπορούσαν να αποφευχθούν όση επιμέλεια και αν κατέβαλλε αυτός. Επομένως, η συμπεριφορά των δημοσίων αρχών ενδέχεται, υπό ορισμένες συνθήκες, να συνιστά περίπτωση ανωτέρας βίας (προαναφερθείσα απόφαση Huygen κ.λπ., σκέψη 31).
- 64 Κατά το άρθρο 8, παράγραφος 2, του παραρτήματος II, για να εξακριβώσουν την καταγωγή των εμπορευμάτων, οι αρχές του κράτους εξαγωγής «δύνανται να απαιτήσουν οποιοδήποτε δικαιολογητικό έγγραφο και να προβούν σε οποιονδήποτε έλεγχο κρίνουν χρήσιμο».
- 65 Επομένως, οι αρχές του κράτους εξαγωγής έχουν την ευχέρεια, και όχι την υποχρέωση, να διενεργήσουν τέτοιον προληπτικό έλεγχο, αν δε το κρίνουν σκόπιμο, μπορούν να αρκασθούν στο να αποδεχθούν τα πληροφοριακά στοιχεία τα οποία παρέσχε με την αίτησή του ο εξαγωγέας.
- 66 Έτσι, το γεγονός ότι οι εν λόγω αρχές αποφάσισαν, σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, να μη κάνουν χρήση αυτής της ευχέρειας δεν κωλύει την εκ των υστέρων είσπραξη τελωνειακής οφειλής, η οποία αποδείχθηκε εκ των υστέρων οφειλόμενη. Μια τέτοια κατάσταση δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως ανωτέρα βία, διότι δεν είναι ούτε ασυνήθης ούτε απρόβλεπτη.
- 67 Επομένως, στο έβδομο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το γεγονός ότι οι τελωνειακές αρχές της χώρας εξαγωγής χορήγησαν, βάσει της αποφάσεως 86/283, πιστοποιητικό EUR. 1, χωρίς να προβούν προηγουμένως σε έλεγχο για να επαληθεύσουν την αληθή καταγωγή των οικείων εμπορευμάτων, δεν συνιστά περίπτωση ανωτέρας βίας κωλύουσα την εκ των υστέρων είσπραξη των οφειλομένων από τον καλόπιστο εισαγωγέα δασμών.

Επί των δικαστικών εξόδων

68 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Πορτογαλική και η Γαλλική Κυβέρνηση, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκλυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 29ης Νοεμβρίου 1994 το Tribunal Tributário de Segunda Instância, αποφαινεται:

- 1) Η ανακοίνωση, την οποία απευθύνουν, κατόπιν εκ των υστέρων ελέγχου πιστοποιητικού κυκλοφορίας εμπορευμάτων EUR. 1, στις αρχές του κράτους εισαγωγής οι αρχές του κράτους εξαγωγής και με την οποία αυτές διαπιστώνουν απλώς ότι κακώς εκδόθηκε το εν λόγω πιστοποιητικό και πρέπει επομένως να ακυρωθεί, χωρίς να διευκρινίζουν τους λόγους της ακυρώσεως αυτής, πρέπει να χαρακτηριστεί ως «αποτελέσματα του ελέγχου» κατά την έννοια του άρθρου 25, παράγραφος 3, του παραρτήματος II της αποφάσεως 86/283/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1986, σχετικά με τη σύνδεση των υπερπόντιων χωρών και εδαφών με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα. Οι αρχές του κράτους εισαγωγής έχουν την εξουσία, βάσει μιας τέτοιας ανακοινώσεως και μόνον, να κινήσουν διαδικασία εκ των υστέρων εισπράξεως των δασμών, χωρίς να προσπαθήσουν να εξακριβώσουν την αληθή καταγωγή των εισαχθέντων εμπορευμάτων.

- 2) Η ευθύνη του εξαγωγέα, στην οποία αναφέρεται το άρθρο 10, παράγραφος 1, του παραρτήματος II της αποφάσεως 86/283 δεν καταλαμβάνει τους δασμούς που προκύπτει ότι οφείλονται λόγω εισαγωγής στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα εμπορευμάτων αναγραφόμενων σε πιστοποιητικό κυκλοφορίας εμπορευμάτων EUR. 1, έστω και αν αυτό χορηγήθηκε κατόπιν ψευδούς δηλώσεως του εξαγωγέα περί της καταγωγής των εμπορευμάτων και ακυρώθηκε κατόπιν εκ των υστέρων διενεργηθέντος ελέγχου.
- 3) Η επιβολή στον καλόπιστο εισαγωγέα της υποχρεώσεως να καταβάλει δασμούς οφειλομένους για την εισαγωγή εμπορεύματος ως προς το οποίο έχει υποπέσει σε τελωνειακή παράβαση ο εξαγωγέας, όταν ο εισαγωγέας ουδόλως έχει μετάσχει στην παράβαση αυτή, δεν αντιβαίνει προς τις γενικές αρχές του δικαίου για την τήρηση των οποίων μεριμνά το Δικαστήριο.
- 4) Το γεγονός ότι οι τελωνειακές αρχές της χώρας εξαγωγής χορήγησαν, βάσει της αποφάσεως 86/283, πιστοποιητικό κυκλοφορίας εμπορευμάτων EUR. 1, χωρίς να προβούν προηγουμένως σε έλεγχο για να επαληθεύσουν την αληθή καταγωγή των οικείων εμπορευμάτων, δεν συνιστά περίπτωση ανωτέρας βίας κωλύουσα την εκ των υστέρων είσπραξη των οφειλομένων από τον καλόπιστο εισαγωγέα δασμών.

Moitinho de Almeida

Sevón

Edward

Jann

Wathelet

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 17 Ιουλίου 1997.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

R. Grass

J. C. Moitinho de Almeida